

Uus tiigrihüpe

Rohkem uusi lahendusi ja tehnoloogiat koolitundidesse!

Ott Pärna
Arengufondi
juhatuse esimees

Loovuskriis – nii kõlas pealkiri juulikuise Newsweeki kaaneloole Ameerika ühiskonna loomingu- lises allakäiguspiraalist. Kuigi noorte intelligentsusindeks IQ on põlvkonniti keskmiselt kümne punkti võrra tõusnud (mitmekesisuv keskkond teeb lapsi targemaks), on USA laste loovus vanusegrupis lasteaiast kuni 6. klassini selges languses.

Samas sõltuvad inimese saavutused eri elualadel kolm korda rohkem tema lapsepõlve loovuse tasemest kui IQ näitajast. Sellise põhjaneva järelduseni jõudsid hiljuti Indiana ülikooli teadlased.

Loovuseks nimetatakse teadupärast indiviidi võimet luua seoseid eluvaldkondade vahel ning tulla selle põhjal välja originaalsete ideede ja probleemilahendustega. Ka probleemi nägemine eeldab üksjagu tarka kujutlusvõimet. Enamik lapsi on sünnipäraselt loovad – hilisem elukeskkond, lapsevanemad ja kool saavad seda kas edasi arendada või (märkimisväärselt) pärssida.

Eestis pole teadaolevalt laste loovuse kasvamist või kahanemist ajas mõõdetud. Meie hariduse tasemenäitajad on head, kuid samas näitavad uuritud õpilaste vähest õpihuvi ja õpirõõmu, mis viitab vananenud õppeviisidele ja mistõttu õppimine on igav. Noorte huvi loodus- ja reaalainete vastu on väike ning arusaamad mehhaanilised.

Õpetades ei seostata õppeaineid omavahel ja õpetus on elukauge. Uudseid tehnoloogiaid kasutada õpetajad pelgavad, kartes selles õpilastele alla jääda. Paradoksaalselt on ka Eestis õppurite kaasatus õppeprotsessi arendamisse peaaegu kaks korda väiksem kui teistes riikides. Nii et nokk kinni – saba lahti.

Muidugi on meil tublisid koole, uuendusi eest vedavaid koolijuhte, õpetajaid ja toredaid klassitunde. Samuti on meil olemas kõik tehnoloogilised võimalused, et teha uus ja sisuline hüpe kogu üldhariduse õppiprotsessis – teha teoks Tiigri teine tulemine.

Teostamiseks seda unistust, on Eesti tehnoloogia- ja hariduseksperdid pool aastat pead murdnud ja pannud kaante vahele teekaardid IT sisukast rakendamiseks hariduses (vt <http://www.arengufond.ee/publications/>).

Kui Toomas Hendrik Ilvese ja Jaak Aaviksoo algatatud, Kaarel Tarandilt nime saanud ja president Lennart Meri poolt 21. veebruaril 1996. aastal välja kuulutatud Tiigrihüppe programm tõi arvuti ja interneti kooli, siis värskest välja käidud mõtted viivad tehnoloogia sügavamalt õppiprotsessi. Ekspertide hinnangul võimaldab tehnoloogia lahendada paljud hariduse praegused probleemid.

Millist käegakatsutavat kasu Tiigri teine tulemine toob?

Tehnoloogia võimaldab arendada õppematerjale ja -viise, mis arvestavad individuaalsemat õpistiili, edasijõudmist ja õpilase huvialasid. Meil on olemas kõik vahendid, et teha näiteks Eesti parima keemiaõpetaja klassitundi nähtavaks üle Eesti. Selle tulemusel vähenevad ka õpilase elukohast ja perekonna majanduslikust seisust tu-

lenevad takistused õppimiseks. Paraneb hariduse (ja õpetaja) kättesaadavus ehk väheneb tasemevahe koolide ja piirkondade vahel.

Tänu tehnoloogiale rikastub õpetamine heli, video ja muude multimeedia vahenditega. Õppimine muutub efektiivsemaks, interaktiivsemaks ja mängulisemaks. Suureneb õppeainete omavaheline seotus ja õpetatava elulisus. Miks mitte juba saabuvat sügist loodusõppe tunnis jäädvustada ja sealseid muutusi statistika arvutiprogrammiga matemaatika tunnis analüüsida? Paraku on arvuti koolis praegu pelgalt kirjatöö ja pildinäitamise abivahend.

Tehnoloogilised lahendused lihtsustavad ka koolijuhi ja õpetaja tööd – esimene on otsustamiseks paremini informeeritud, teisel väheneb rutiinne koormus, jättes rohkem aega õpilastega töötamiseks ning enesearendamiseks.

Ekspertide visandatud teekaart on jada möödapääsmatutest sammudest ja otsustest, mis tuleb teha, et märgatavad muutused juhtuma hakkaksid. Nii näiteks tuleb riigi tasandil valida selge liider, kes vastutab tervikliku tulemuse eest tehnoloogia rakendamisel õppimises. Vastutusalaade killustatus terviklikku tulemust ei too.

Kui oleme edukad, on meil potentsiaali saada tehnoloogia kasutamisel hariduses samamoodi eestkõnelejaks maailmas, nagu oleme seda e-valitsemise ja küberturva alal.

Ellu soovitati kutsuda õpetajate innovatsioonifond, mis toetab alt-üles-prinssiibil uusete ideede esilekerkimist ja kasutuselevõttu, uute õppemeetodite rakendamist, vastavate individuaalsete ja rühmaprojektide korraldamist ning tulemuste levitamist.

Väga tähtis on selle juures koolijuhi roll eestvedajana, tema uuendusmeelsus ja avatus muutustele. Edu-meelsete koolijuhtide tunnustamiseks ja ameti tähtsustamiseks ühiskonnas soovitati luua vastav riiklik auhind.

Tähtsaks peeti ka tehnoloogias ja pedagoogikas pädevate ning sotsiaalselt võimekate haridustehnoloogide olemasolu igas koolis – need on võtmeinimesed, kes abistavad koolijuhte ja õpetajaid tehnoloogiate kasutuselevõtul.

Lõpetuseks – Tiigri teine tulemine ei ole suure raha taga. Ennekõike vajab see suurt annust tahtmist ja entusiasmi, eestvedamist ja koostööd. Seda nii riigimeeste ja haridusjuhtide, õpetajate ja õpilaste kui ka lapsevanemate ja muidugi tehnoloogiafirmade poolt.

Me seisame ajastu künnisel, kus tehnoloogia avardab õppeainekeskse klassitunni formaati, lubades siduda erinevaid õppeaineid ja elulisi probleemistikke. Kui oleme uuendusmeelsed ja suudame oma Tiigri teist korda hüppama panna, siis astume üsna kindlalt oma noorte võimekusega generatsiooni jagu ette riikidest, kelle aastatetaguste tarkade sammude vilju praegu imetleme.

Kui oleme oma sammudes edukad, on meil potentsiaali saada tehnoloogia kasutamisel hariduses samamoodi eestkõnelejaks maailmas, nagu oleme seda e-valitsemise ja küberturva alal.